

Svar på fullmäktigemotion om betydelsen av bildiagnostiska undersökningar på hälsovårdscentralerna; Gunilla Jusslin

Välfärdsområdesstyrelse 11.12.2023 § 321
1502/00.02.01.00/2023

Beredare Sjöström Pia-Maria
Svartsjö Sofia
Palmberg Christian
Riddar Peter

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Gunilla Jusslin m.fl. har 24.4.2023 lämnat in en fullmäktigemotion gällande betydelsen av bildiagnostiska undersökningar på hälsovårdscentralerna. Enligt motionen bör man i den fortsatta planeringen av välfärdsområdets verksamhet utgå från patienternas möjlighet att få vård i sitt närområde. Att eftersträva en primärvårdsmodell i Vasa som betjänar hela området är inte, enligt motionen, eftersträvansvärd. Därtill kan möjligheterna till diagnostik på den lokala hälsocentralen också påverka personalens intresse av att jobba på mindre enheter. Motionen har diskuterats inom verksamhetsområdena för social- och hälsocentral och sjukhusservice. Identifierade för- och nackdelar med att centralisera verksamheten framgår ut bifogade swot-analys.

I nuläget finns röntgenenheter i Kristinestad, Närpes (stängd 2023 pga renovering), Malax, Vasa (tidigare Dammbrunnen + VCS, verksamheten på Dammbrunnen har hösten 2023 flyttat till centralsjukhuset), Laihela, Korsholm, Vörå och Jakobstad. T.ex. Nykarleby social- och hälsocentral, som bedriver en omfattande primärvård, inklusive allmänmedicinsk avdelning, har inte längre röntgenenhet. Ultraljudsundersökningar görs i Kristinestad, Närpes, Vasa, Korsholm och Jakobstad.

Nativ-röntgenundersökningarna ("vanliga" röntgenundersökningar, dvs inte t.ex. ultraljud, CT eller MRI undersökningar) maj-september 2023 fördelade sig enligt tabellen nedan. Mängden undersökningar i Kristinestad beror att undersökningsmängden där tillfälligt mer än fördubblats då enheten i Närpes varit stängd p.g.a. renovering. Vanligen görs betydligt flera undersökningar i Närpes än i Kristinestad.

VCS / VKS	25296
Jakobstad/ Pietarsaari	11794
Dammbrunnen/ Tammikaivo	5124
Kristinestad / Kristiinankaupunki	4113
Korsholm/Mustasaari	2361
Lahela/Laihia	1045
Malax /Maalahti	787
Oravais/Oravainen	355

Maximala kapaciteten per röntgenapparat är ca 10 000 undersökningar/år, ca 45 - 40 undersökningar per dag under tjänstetid. Utrymmena på VCS behöver förstöras något, främst för att smidigt klara av de undersökningar som överflyttats från Dammbrunnen, men i övrigt skulle en koncentration av nativröntgenundersökningarna till tre enheter kunna förverkligas utan ombyggnader eller nyinvesteringar och långt med enhetens befintlig personalresurs. Det samma gäller för ultraljudsundersökningarna.

Ett stort problem inom radiologin är bristen på röntgenskötare, inte bara inom välfärdsområdet, utan i hela Finland. Inom de närmsta åren går flera i pension och en utspridd verksamhet blir allt mera sårbar. Röntgenutrustningen på åtminstone tre enheter är så pass gammal att den inte längre uppfyller dagens krav och deras kvarvarande livstid är osäker. När investeringar prioriteras är en viktig aspekt att de är kostnadseffektiva, vilket

inte uppfylls för röntgens del på en stor del av enheterna. Investeringsplanen ska förutom av välfärdsområdets fullmäktige också godkännas av finansministeriet. För att vi i framtiden ska kunna erbjuda täckande service för hela Österbotten behöver, av personalmässiga och ekonomiska orsaker, strukturerna för röntgenverksamheten ses över. Mobila enheter kunde vara en framtida möjlighet, men i dagsläget finns inte mobila enheter som uppfyller de kvalitetsmässiga kraven.

Det är på inget sätt en målsättning att koncentrera primärvårdsverksamheten till Vasa. Inför planerade besök är det möjligt att ta sin röntgenbild på annan ort, men akutbesök där röntgenundersökning är en del av helhetsbedömning, ställer större krav på samarbete mellan vårdande enhet och verksamhetspunkten med röntgenenhet. Innan det gemensamma klient- och patientdatasystemet tagits i bruk är det svårt att skapa fungerande rutiner för samarbete mellan de enheter som har olika system. När verksamhetsförutsättningarna ändras är det också viktigt att stöda enheterna så att inte attraktionen försämras och personalrekryteringen påverkas. Men behöver också noggrant följa med, så att inte den regionala ojämlikheten ökar genom att undersökningspraxis börjar skilja sig mellan de enheter som har tillgång till röntgen på plats och övriga. Denna risk behöver beaktas redan i dagsläget, eftersom inte alla enheter i nuläget heller har tillgång till bilddiagnostik på verksamhetsenheten.

Verksamheten på social- och hälsocentralerna och de allmänmedicinska avdelningarna genomgår, p.g.a. organisationsförändringen och framtids- och anpassningsprogrammet, för närvarande en stor förändringsprocess. En minskning av antalet verksamhetspunkter för röntgen inom de närmsta åren behöver planeras, som en förberedelse på kommande pensionsavgångar och utrustningens livscykel. Det är ändå samtidigt viktigt att processen går hand i hand med utvecklingen av innehållet i social- och hälsocentralerna, ibruktagandet av det gemensamma klient- och patientdatasystemet och med beaktande av enheternas undersökningsbehov. Samarbetet mellan enheterna med och utan tillgång till bilddiagnostik behöver också utvecklas.

Sektordirektör, barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår, att styrelsen beslutar ge ovanstående utredning till fullmäktige som svar på motionen. Styrelsen föreslår för fullmäktige att motionen därmed är slutbehandlad.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Distribution